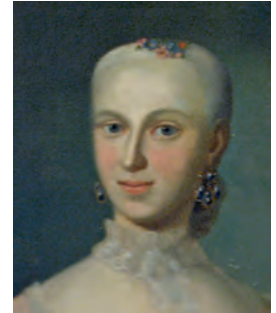

Stammoder og storkøbmand

Kirstine Kornerup (1739-1801)

Peder Kornerups læreår

Stamfaderen til købmandsslægten Kornerup fra Roskilde, Peder Kornerup, var født i landsbyen Allerslev den 18. februar 1725. Hans far var bonde i landsbyen og hed Christen Jensen, men kaldte sig Kornerup efter sin fars fødelandsby 2 km fra Allerslev. Hans hustru hed Elisabeth Nielsdatter. De to ældste sønner, Jens og Niels, blev bønder som deres forfædre, men med Peder gik det anderledes, fordi hans far besluttede, at han skulle i handelslære. Som 14-årig fik han læreplads hos købmand Frederik Bruun på Roeskilde Børs nede ved havnen i Roskilde, tæt på det gamle Sct. Jørgensbjerg. ¹⁾ Byen var temmelig forarmet på dette tidspunkt efter de to storbrande i henholdsvis 1731 og 1735, hvilket må have ramt handelslivet og dermed byens købmænd.

Udsnit af Kirstine Kornerups portræt. Kunstner: Andreas Brünniche, ca. 1760. Roskilde Museum.

Malermester J. C. Gottschalks billede af fugleskydning på Roskilde Havn. Den lange lave bygning i baggrunden er Store Børs. Tidligst 1787. Foto: Bennie Hansen for Fugleskydningselskabet for Roskilde og Omegn. Roskilde Museum.

Lærepladsen var ikke nogen succes i første omgang. Læremesteren, købmand Frederik Bruun, var ligeledes bondesøn og havde tjent sig op nedefra, så han har nok været lidt hård i filten. De ældre handelsbetjente har heller ikke taget med fløjlshandsker på lærlingene, og købmanden selv skulle behandles med stor respekt. Tiden led af titelsyge, hvorfor Bruun som andre fine herrer tituleredes "seigneur" eller "monsieur" (på dansk udtalt som "monsør"). En nat i 1739 var det blevet for meget for Peder, så han stak af. Han ville hjem, men han var ikke kommet ret langt, før han så et ildskær inde i Roskilde i retning af sin principals købmandsgård. Kun to år tidligere var en jævnaldrende natmandsdreng blevet henrettet for at have påsat bybranden i 1731. Det er derfor ikke mærkeligt, at Peder blev bange for at blive anklaget for ildspåsættelse, når hans flugt blev opdaget. Derfor skyndte han sig tilbage. Heldigvis var der ikke ild i købmandsgården, men han besluttede i stedet at blive i sin læreplads og bide tænderne sammen, så han kunne fuldføre sin uddannelse og blive handelsbetjent. Efter udstået læretid fortsatte Peder som handelsbetjent hos købmand Bruun. Sammenlagt blev han ti år i Roeskilde Børs. Hans mål i livet var at blive selvstændig købmand.

Et købmandsdynasti grundlægges

Nu var det så heldigt, at købmand Bruun havde en datter, Sophie, der var født i 1731. Hun var efterhånden blevet 18 år gammel og dermed i den giftefærdige alder. Peder har næppe kunnet spare op til at købe egen købmandsgård af den beskedne løn, han fik hos Bruun. Til gengæld vidste han, at Sophie havde udsigt til en solid medgift. Om Peder også var forelsket i Sophie, står hen i det uvisse, men han har vel haft et godt øje til hende. Under alle omstændigheder besluttede han at fri til hende eller rettere anholde om hendes hånd hos faderen, for dengang kunne en pige ikke forlove sig efter forgodtbefindende. Det var først og fremmest hendes far, der skulle give sin tilladelse. Peder blev accepteret af købmand Bruun som en passende svigersøn. Det var også tydeligt, at det var en ung mand med fremdrift, for allerede inden giftermålet gik Peder Kornerup videre med sine planer om at blive selvstændig købmand. Den 9. juli 1749 var målet nær, idet han på denne dag opnåede borgerskab i Roskilde, hvilket var en forudsætning for at drive næring i staden. De blev gift den 26. juni 1750 i Sct. Jørgensbjerg Kirke. Han var da 25 år gammel, og hun var nået at blive 19 år. For alle de penge

Peder havde skrabet sammen – måske også lånt - købte han nu den rige købmand Hans Langes købmandsgård på hjørnet af Gullandsstræde og Raadhustorvet, i dag Stændertorvet 2. Gården ligger der stadig, men den er i århundredernes løb blevet ombygget, så den ikke mere giver et reelt billede af den gamle Kornerup'ske købmandsgård. Men heldigvis har vi både en gammel skydeskive fra 1832, der viser hele torvet, og et fotografi af ejendommen fra tiden før ombygningen, der kan give os et indtryk af den lave, gamle gård.

Peder fik hurtigt diverse supplerende embeder i byen, nogle med rigtig gode indtægter, der gjorde ham til en rig mand. Hans første indbringende "ben" var stillingen som overformyndet, altså tilsynsførende med umyndiges formler, som han opnåede i 1757. Peder Kornerup fik et endnu bedre embede som kongelig konsumtionsforpagter i 1760. Det var en bestilling, der gav et misundelsesværdigt overskud. Alle fødevarer, der indførtes i byen, hvad enten de solgtes direkte fra producent til forbruger eller via torvehandel, var belagt med en afgift, den såkaldte konsumtion. Forpagteren svarede en fast afgift til den kongelige kasse. Han skulle naturligvis også udrede løn til konsumtionsbetjentene, der kontrollerede al trafik ind i byen - også gående -

Borgmester Müllers skydeskive fra 1832 med købmandsgården på hjørnet af torvet og Gullandsstræde, syd for rådhuset. Foto: Bennie Hansen for Fugleskydningsselskabet for Roskilde og Omegn. Roskilde Museum.

At leve
 Hos Medborgere i Agt og Ære,
 Hos Elterkommerne i agtværdigt Æreminde
 og
 Hos Gud i Ærefuldgiørelse
 Kan læses

Af den i Herren henfövede
 Fordum Velædle og Höyformettede, men nu i Döden salige
PEDER CHRISTENSEN KORNERUP,

Som fört faae Verdens Lys i Allesölv den 18 Februarii 1725,

Blev sat til Handelen i Roskilde 1739,
 Hvor Han som Köibond vandt Borgerkab 1750,
 Efter hvilken Tid Han foretog udföellige af Stadens Forretninger;
 Blev Over-Formynder 1757, Consumptions-Forpagter 1760,
 Stads-Kaptein 1766, og een af Stadens 8 deputerede Borgere 1770.

Udi disse Embeder belöndes Han
 En redelig og retsindig, en ærlig og kierlig
 Mand og Medborger,

Ved
 Ufminket Gudsfrugt og ultraffeligt Lænest, nærrelig Godgjörenhed mod Føitige,
 Hierrelig Medlidenshed mod Nödlidende,
 Uforfættet Redelighed mod Alle.

Til kierlig Ægtemage udsaae Gud for Ham den 26 Junii 1750

Den Gud- og Dyd-elskende Jomfrue
SOPHIA FRIDERICHSDATTER BRUUN,

Som Han i Hendes 26de Aar den 3 Julii 1756 fövned;

Men nu tillige med 4 Ægte-Poder i Himlen omfavnede
 For at træfte Ham i Hans Møye havde Gud ætter udvalgt Ham
 Den Gudfruytige og Dyderige Jomfrue

KIRSTINE JACOBSDATTER ABEL,

Hvilket Ægtekab i Hendes Alders 18de Aar begyndtes den 17 Februarii 1757,
 Udi exemplarisk Kierlighed vedvarede 25 Aar og 4 Maaneder,
 og imidlertid mærkelig af Gud velignedes med 12 Sønner og 1 Dötre,

Af hvilke
 10 Sønner og 4 Dötre med den höybedröyede Moder,
 Den omhyggeligste og kierligste Hustrue,
 Hierrelig bejandre og begæde

Saa elskværdig en Mand,
 Saa roesværdig en Fader.

For et utormodet Tilfældes længvarige Smertter mistede Staten for tidlig en god Borger,

Som med hengiven Taalmodighed i Guds Vilje,
 Efter sidstgivne ömmelte Farvel og kierligste Ailkedstegn,
 Med smilende Öyne og glade Gebærder,

Ved en fagte og salig Död den 17 Junii 1782,
 Som en fand Christen gjerne forlod Verdens Gode,
 For at nyde Himmelens Glæde.

Kom Roskild Borgere, og see
 En Ziøns Himmel-Borgere,
 I bedste Aar, som saldr.
 Vær ey som Manden, der besaae
 Sit Ansigt udi Spejlet staae;
 Men glænde sin Gestalt.

Hans Ephe Maal og Seebels Vægt,
 Paa Helligdommens Skaal persfild
 Den stöed sin Pröve ud.
 Farvel da himmelskig Siel!
 Gid! at vi fare maae saa vel,
 Som Du stier vel i Gud!

Köbenhavn, trykt hos L. C. SIMMELRIER.

Trykt mindeblad over Peder Kornerup, hans hustruer og børn. U.å. Roskilde lokalhistoriske Arkiv.

ved byens bomme. Men når disse udgifter var betalt, gik resten i forpagterens egen lomme, og det var ikke småsummer. Desuden blev han stadskaptajn i 1766 med kommando over byens borgervæbning, en slags lokalt hjemmeværn og brandkorps.

I 1768 ændredes det kommunale styre i Roskilde. Siden middelalderen var byens borgere - dog kun mænd - mødt frem i rådstueforsamlingen foran rådhuset om onsdagen for blive oplyst om nye love og bekendtgørelser og for at give deres mening til kende om kommunale anliggender, der i det daglige varetoges af en borgmester (nu var der kun én) og to rådmænd assisteret af en kæmner og en byfoged. Også valg af takserborgere, der stod for byens skatteligning, kunne de deltage i. Men efterhånden var der næsten ingen, der benyttede deres demokratiske rettigheder og mødte op i rådstueforsamlingen om onsdagen. Derfor indførtes i stedet en ordning med 8 deputerede eller eligerede borgere, der valgtes af alle med borgerskab, der mødte frem den 14. maj samme år. Blandt de valgte var købmand Kornerup foruden købmand Anders Borch, tobaksspinder Struch og 5 håndværkere. Hvor rig, Peder efterhånden blev, fremgår af byens skattetakst: Han endte som byens største skatteyder.

Sophie fødte sit første barn, sønnen Chresten, i 1751. Den næste søn kom til verden i 1752 - dagen før det første barns begravelse, så han fik også navnet Chresten, som skik og brug var. Det var jo en form for erstatning for det mistede barn. I 1754 fik de Frederik, som døde i 1756, da Sophie var 6 måneder henne med sit fjerde barn. Hun var ikke nogen stærk kvinde, så hun døde i barselsseng samme år. Ægteskabet varede således kun i 6 år, og Peder stod nu tilbage med en dreng på 4 år og en nyfødt datter, som det lykkedes at holde liv i, velsagtens takket være en amme. Peder sørgede i ½ år. Det var nok lige i underkanten af det sømmelige i datiden, hvor man plejede at sørge et helt år.

Den nye købmandsfrue

Derpå tog købmanden sig en ny kone, den unge Kirstine Jacobsdatter Abel, der kom fra en velhavende købmandsslægt i Hillerød. Dette ægteskab har uden tvivl tilført kapital til firmaet i form af en ny stor medgift. Men nu er penge ikke alt, og unge mænd plejer også at se på udseendet. Det er så heldigt, at der blev malet to paradebilleder af ægtefællerne nogle år efter giftermålet. Vi må tro, at Peder også har været optaget af pigens udseende, for hun var "en net lille sag"

Kirstine Abels og Peder Kornerups portrætter ved Andreas Brünniche, ca. 1760. Roskilde Museum.

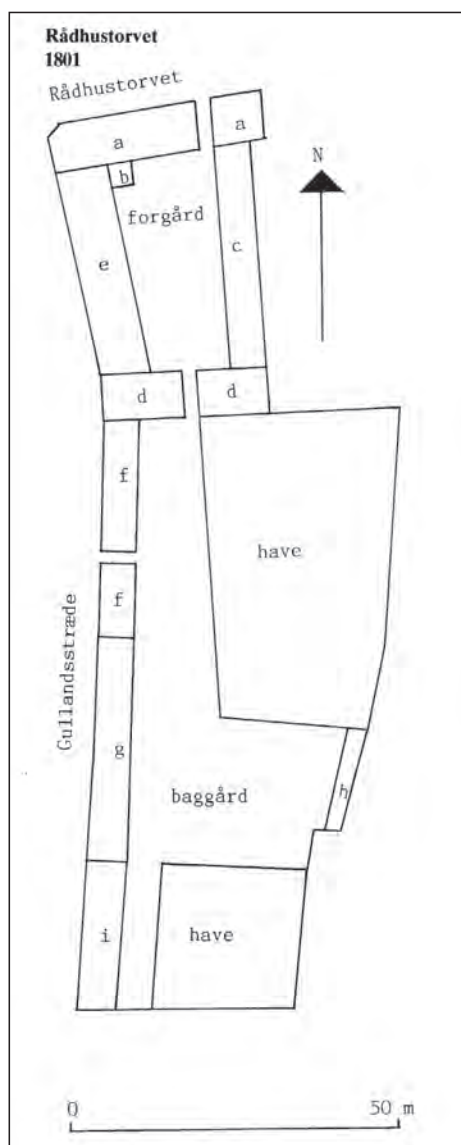
med mandelformede øjne, lige næse og en fint formet mund. Hertil kom en fin skikkelse med en smækker talje. Måske var den smækre talje ikke helt naturlig for fru, for i rokokotiden kom korsettet på mode. Med hjælp fra en tjenestepige blev der strammet godt til for at få den eftertragtede skikkelse, ikke mindst under de første måneder af en graviditet. Siden kunne det jo ikke skjules! Ifølge et vers fra tiden snørede kvinderne sig: " ... så lang og smækker i (sit) liv, som når man griber om en urtekniv og siv." ²⁾ Under taljen videde hoftepartiet sig betragteligt ud ved hjælp af det såkaldte fiskbensskørt, et stativ af fiskeben, kombineret med hoftepunder, også kaldt for pocher. Over disse snærende torturinstrumenter bar kvinder en overkjole, den såkaldte adrienne. Denne mode gjorde kvinderne så omfangsrige, at de dårligt kunne passere gennem en dør, men moden var nok lidt mindre ekstrem i provinsen. Kirstines hår, der er pudret helt hvidt, er strammet tilbage og sikkert mere fyldigt bagtil ved hjælp af valke efter tidens mode. Hertil bærer hun store øreringe og et hårsmykke fortil. Også Peder er klædt efter tidens mode, og begges dragter er besat med kniplinger, et tegn på elegance og rigdom.

Kirstine blev ved giftermålet stedmoder til Sophies to små børn. Det varede dog kun kort, for ulykkerne fortsatte i de første år efter ægteskabets indgåelse. Dorthe døde i 1761 og Chresten i 1763. Selv oplevede Kirstine at føde en dødfødt

søn i 1758. Men Kirstine må i modsætning til Sophie have været en stærk kvinde, for hun magtede at føde 17 børn på de ca. 25 år, hun var gift med Peder, så hun må næsten konstant have været gravid. Hun fik 5 piger og 12 drenge, hvoraf 2 drenge og 1 pige døde som spæde, men 14 børn nåede voksenalderen, noget af en præstation i 1700-tallet.

Fra husmor til købmand

Fruens domæne var den private lejlighed i købmandsgården. Den lå altid i forhuset. Købmandsparrets oldebarn, lokalhistorikeren professor Jacob Kornerup, har beskrevet den

Købmandsgårdens grundplan:

Anvendelse af bygningsdelene:

- a) Beboelse og krambod.
- b) Værelser til ansatte.
- c) Stald, pakhus og fle e værelser.
- d) Vognport, lo, lade og stald.
- e) Køkken, bryggers, ølbryggeri og brændevinsbrænderi.
- f) Folkekamre, lo, foderlo, og to vognporte.
- g) Lade og lo.
- h) Brændehus.
- i) Lejevåning.

Kilde: Brandtaksationen 1801.

Tegning af tjenestepige udført af Jacob Kornerup 1853. Roskilde lokalhistoriske Arkiv.

typiske købmandsfamilies værelser således: *"Dagligstuen, der ogsaa tjente som Spisestue, Storstuen, Sengekammeret og Ammestuen, et skummelt Rum, hvorhen Børnene var forviste"*.³⁾ Der var således ret beskedne rammer for familiens daglige liv, især når man betænker, at storstuen kun var til repræsentativ brug. Der var et stort folkehold på en købmandsgård, og alle ansatte boede normalt i gården. Det betød, at der skulle laves mad til en snes personer foruden familien selv, og den skulle være færdig til tiden. Den varme mad serveredes klokken 12 middag.

Kirstines styrke kom for alvor til udtryk, da hun i en alder af kun 43 år blev enke. Hun besluttede nemlig egenhændigt at overtage styret i købmandsgården efter Peder Kornerups død i 1782. Enker var myndige og kunne derfor føre deres mands forretning videre, men det normale var fortsat, at de giftede sig igen med en mand, der kunne varetage forretningen, eller tog en bestyrer. Samtidig magtede hun at oplære alle sine børn, drengene i købmandsfaget og pigerne i at føre hus, så alle endte som standsmæssige borgere og borgermødre. Ser vi i skattetaksten to år efter Peders død, kan vi konstatere, at det nu er madame Kornerup (også kvinder betjente sig af franske titler), der er byens største skatteyder, så hun klarede sig således udmærket i sin nye stilling.

Købmandsenkens husstand

Hvem udfyldte så disse rammer ud over købmandsfamilien? Her er vores hovedkilde folketællingerne. I tællingen fra 1787, fem år efter Peder Kornerups død (og den første landsdækkende), boede der 10 tjenestefolk på gården. Måske har der også boet ægtepar med tyendestatus i lejevåningerne. Af de anførte var 3 kvinder, resten mænd. Desværre står deres funktion ikke anført. Der må givet have været en husjomfru med det overordnede ansvar for husholdning, herunder madlavning. Hun havde naturligvis et par tjenestepiger til at hjælpe sig med det daglige arbejde. Fruen i huset har næppe haft tid til at deltage i den daglige husholdning. Af de mandlige tjenestefolk har der været et par bryggerkarle til at tage sig af øl- og brændevinsproduktion. Endvidere har der været fle e avls- og gårdskarle, der tog sig af landbrugsproduktionen. De to ældste sønner, Jakob og Hans, omtales som købmandssvende, også kaldt for handelsbetjente i samtiden. Det vil sige, at de tog sig af kramboden og grossistvirksomheden (især salg af korn). Af de næste sønner gik Rasmus på 19, Johan på 12 og Anders på 10 år i Roskilde Katedralskole,

medens Albrecht på 15 og Jens på 11 år gik købmandsvejen og derfor ikke behøvede en højere skolegang. Som den sidste fulgte lillesøster Karen på 7 år.

Jacob havde også gået på Roskilde Katedralskole og ville gerne have været præst, men måtte opgive sine planer, da han som 22-årig mistede sin far. Som den ældste søn måtte han i stedet hjælpe sin mor og uddanne sig til handelsbetjent under hendes opsyn. Han blev hjemme indtil 1789, hvor han overtog købmandsgården Algade 15 (siden kaldt for Bryggergården) efter den rige købmand Boas Larsen. Næstældste søn, Hans, oplærtes ligeledes af moderen i 1780'erne. Han blev gift i 1788 og overtog samme år købmandsgården Skomagergade 21-23 (siden Wandel-Pedersens). I 1790'erne blev det de yngste sønners tur til at gå i købmandslære, bortset fra to af de sønner, der var udset til at læse videre. Den tredje af disse, Johan, havde valgt at gå over til købmandsfaget. De to studerede sønner endte som embedsmænd. I folketællingen fra 1801 var der 1 bryggerkarl, 3 karle og 1 gårdsdreng opført, medens sønnerne Albrecht, Johan og Jens stod opført som købmandskarle. Deres ældre bror, Peder, der ikke var hjemme ved tællingen i 1787, stod derimod opført uden nogen form for stillingsbetegnelse, det samme gjaldt Karen. Af de yngre sønner blev Peder købmand i den fædrene gård på Raadhustorvet, medens Albrecht blev købmand i Ringstedgade 15. Desuden endte en søn som købmand i Helsingør, en anden søn som købmand i Præstø og en tredje søn blev møller i Hove.

Købmandsenkens mange opgaver

Hvordan kunne Kirstine overtage styret af gården uden at antage en bestyrer eller gifte sig igen med en handelsuddannet? Dels var hun som omtalt opvokset i en stor købmandsgård i Hillerød, og dels har hun måttet tage sig af styret i den Kernerup'ske købmandsgård i Roskilde, når hendes ægteemand var på rejse for at varetage købmandsgårdens interesser. Endelig var de ældste sønner så småt gået i lære hos faderen.

Hvordan gik hendes hverdag som storkøbmand? For det første havde hun ansvaret for alle større indkøb og salg. Det var hende, der opretholdt kontakten til leverandører og kunder. Således rejste hun til København flere gange om året for at afregne med grossister. Turen er uden tvivl foretaget med egen lukket vogn og køreheste, så hun kunne rejse forholdsvis komfortabelt. For det andet skulle hun føre virksomhedens regnskaber, for uden overblik over disse kunne hun ikke lede den store og mangesidige virksomhed. For det

*Tegning af gårdskarl.
Udført af Jacob Kernerup u.å. Roskilde
Museum.*

Et kik ind i baggården til Stændertorvet 2 med bygning f, g og i på venstre hånd (markeret på grundtegningen s. 53). Akvarel ved Jacob Kornerup 1909. Roskilde Museum.

tredje var der ansættelser, evt. afskedigelser, og overopsynet med alle de ansatte. For det fjerde skulle hun tage sig af oplæringen af sine sønner, så de fik en uddannelse, der satte dem i stand til selv at overtage ledelsen af en stor købmandsgård. Døtrene skulle naturligvis også oplæres, så de blev i stand til at lede en stor husholdning, for de skulle nødig blive tvunget til at gifte sig under deres stand. For det femte havde hun stadig det overordnede opsyn med husholdningen, men en del af disse opgaver har hun uden tvivl pålagt husjomfruen. I 1801 var hendes ugifte niece, Inger Abel på 51 år, anført som husjomfru. For det sjette skulle Kirstine opdrage sine mindreårige børn og sørge for, at de passede deres skole.

Undertiden kunne det være praktisk eller endog nødvendigt for en enke at have en såkaldt lavværge. Hermed menes en værge, naturligvis af hankøn, som en enke kunne antage efter eget ønske. Disse lovlige værger kunne undertiden beskikkes af øvrigheden. Kirstines afdøde mand havde været blandt de første eligerede borgere, en slags borgerrepræsentation, der bistod magistraten med at styre byens anliggender. De var hidtil blevet valgt direkte af byens borgere, men i 1797 ændredes valgmåden, så byens borgere valgte tre

*Fotografi af købmand -
gården ca. 1880.
Gården blev ombygget
i 1891, hvor der føjedes
en etage til forhuset.
Roskilde lokalhistoriske
Arkiv.*

kandidater, som magistraten kunne vælge imellem, når der skulle udpeges en ny eligeret borger. Ved valget i 1799 havde Kirstine Kornerup og en anden enke i byen fået den idé, at de gerne ville stemme. Det kunne kun lade sig gøre, ved at de sendte deres lavværger med besked om at stemme på en bestemt kandidat, som de to enkemadammer hver især havde tillid til. Disse lavværger kunne undertiden møde op i forsamlinger, hvor kvinder normalt ikke havde adgang, og repræsentere deres myndlings synspunkter.

Endelig var der repræsentative opgaver. I en rig købmandsgård har der uden tvivl været en del selskabelighed. Omgangsformerne ændrede sig i løbet af 1700-tallet. Fortidens æde- og drikkegilder afløstes af mere mådeholdne te-, kaffe- og chokoladeselskaber, hvor de fine duge kom på bordene, og der dækkedes op med husets bedste porcelæn og sølvtøj. Intet var for godt til at sætte på bordet, når man skulle vise husets formåen.

Kirstines sidste år

Som så mange andre mødre har Kirstine – lidt sentimentalt måske – gemt dele af sine børns påklædning. Siden har Kirstines efterkommere hæget om disse småting, der viser, at der var tale om et rigmandshjem. Også et par guldøreringe kombineret med Kirstines eget hår er bevaret (hårsmykker var på mode) og kan ses i Roskilde Museums samlinger. Endvidere vidner de flotte portrætmalerier af Peder og Kirstine om rigdom og smag. Disse malerier er næsten et adelspar værdige, men storkøbmanden hørte også til den absolutte overklasse i købstaden ved siden af højere embedsmænd som rektor og domkirkeværger. Det var desuden et tegn på høj status, at købmandsfruen kunne hellige sig overopsynet med husholdningen og repræsentative opgaver, evt. også velgørenhed, men her udskilte Kirstine sig markant fra sine medsøstre. Hun har næppe haft mange ledige stunder i sin hverdag efter mandens død. Kirstine nåede at lede købmandsgården i 19 år, inden hun døde i 1801. Hun blev stedt til hvile i familiegravstedet på Domkirkegården tæt på det sydvestre våbenhus.

Dåbshue og et par små sko fra Kirstines børn samt et sæt ørehænge-re fremstillet af guld og hendes eget hår er lidt af de personlige ejendele, der er bevaret til vore dage. Roskilde Museum.

Noter:

- 1) Kornerup, s. 51: I modsætning til andre kilder anfører Kornerup købmand Johan Lange som Peders principal.
- 2) Politikens Danmarks Historie. Bd. 9, s. 142.
- 3) Kornerup, s. 49.

Kilder og litteratur:

Kornerup-familiens historie bygger på familiens mindeblad, stamtavler og gravstensinskriftion samt generelle kilder som kirkebøger, folketællinger, Roskilde Raadstuearkiv (bl.a. borgerskabsbreve), brandtaksationer, m.v.

Mindeblad for Peder Christensen Kornerup og hans to hustruer. Trykt hos L. C. Simmelkjær. U.å. Roskilde lokalhistoriske Arkiv.

Roskilde købstad. Brandtaxation 1761. Kopi i Roskilde lokalhistoriske Arkiv samt Arkivalier Online. Statens Arkiver.

Roskilde Købstad. Brandtaxation 1801. Kopi i Roskilde lokalhistoriske Arkiv samt Arkivalier Online. Statens Arkiver.

Roskilde Købstad. Folketælling 1787. Kopi i Roskilde lokalhistoriske Arkiv samt Arkivalier Online. Statens Arkiver.

Roskilde Købstad. Folketælling 1801. Kopi i Roskilde lokalhistoriske Arkiv samt Arkivalier Online. Statens Arkiver.

Udstykningskort fra Roskilde 1841-44. Roskilde lokalhistoriske Arkiv.

Christensen, N. C.: Stamtavle over Købmand i Roskilde Peder Kornerups Efterkommere indtil Begyndelsen af 1913. Roskilde 1913.

Christmas-Møller, Ingeborg: Storkøbmanden på Stændertorvet. Om livet i købmandsgården 1750-1962. ROMU 1986, s. 57-106.

Christmas-Møller, Ingeborg: Mere om storkøbmænd i Roskilde 1750-1950. ROMU 1989, s. 45-98.

Fang, Fanny: Familien Borch i Roskilde. Jul i Roskilde 1933, s. 3-8.

Jacob Kornerup 1825-1975. Mindeudstilling. Roskilde Bibliotek. Forord og tekst ved Erik Helm (dattersøn af Jacob Kornerup). Roskilde 1975.

Kornerup, Jacob: Roskilde i gamle Dage. København 1892.

Kornerupslægten 1644-1982. Ved Klaus Steen og Ebbe Kornerup. København 1982.

Løffl , J. B.: Gravstenene i Roskilde Kjøbstad. 1885. Roskilde 1965.

Stamtavler over fi e Roeskilde Familier Borch, Bruun, Brønnicke og Kornerup. Samlede og udgivne af F. E. Hundrup. Roskilde 1851.